

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Qua ratione Deus sit summum bonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

TOMVS I. suæque perfectionis ei aliquid impertire : quorum utrumque Deo perfectissimè convenit, utpote qui & res omnes creatas infinite in perfectione superet, & eas possit producere, inò & effectus earum omnes, idque multo præstantius, ut numero præcedente vidimus, quam res ipsæ eos producant. Deinde, est causa rerum exemplaris, utpote ad cuius similitudinem fiunt creaturæ, singulæque divinam naturam participant. Quas ob causas dixit S. Augustinus lib. 5. de Genesi ad lit. cap. 15. *Creaturam verius esse habere in Deo, quam in naturâ propriâ.* Eodem modo loquitur S. Anselmus in Monol. cap. 35. *Omnis, inquit, creata substantia, tanto verius est in Verbo, & intelligentiâ Creatoris, quam in seipsâ : quanto verius existit creatrix, quam creata essentia.*

S. Augustinus.

S. Anselmus

VII.

Vtrum monstra natura & moris in Deo continentur eminenter.

Objicies primò, Odium Dei, error, monstra, & similia tum nature, tum moris peccata, aliquid in se habent perfectionis, cum aliquam habeant entitatem, & tamen hæc in Deo non continentur eminenter, horum namque Deus non est causa, ergo omnes rerum creaturarum perfectiones in Deo non reperiuntur. Respondetur, hæc proprie dici non posse habere perfectionem, cum sint res imperfectæ, & defectus. Lato tamen illo modo quo dicuntur habere aliquam perfectionem, quia scilicet aliquam habent entitatem, dici etiam possunt contineri in Deo eminenter: qui quamvis dici nequeat illorum causa, realem tamen in se virtutem continet, eorum, ut res physice sunt, producivam.

VIII.

Quo pacto Deus in se perfectissimus res imperfectas producat.

Ut autem Deus res imperfectas producat, non est opus ut ipse sit imperfectus, sed vel ut virtutem suam, & concursum universalem ad causæ alicujus creatæ imperfectæ ac defectibilis exigentiam applicet, ut in iis de quibus numero præcedente,

contingit: vel si de aliis, igne scilicet, aquâ, & similibus sit sermo, non magis repugnat Deum, causam perfectissimam, limitatas iis perfectiones, cuiusque naturæ & capacitati conformes, tribuere, quam ditissimum aliquem Principem, ex innumeris, quos possidet, thesauris, pauperi elemosynam, decem ex gratiâ, aut viginti aureos largiri. Dicere autem, Deum, quia ipse limitatus non est, & imperfectus, non posse res limitatas & imperfectas producere, perinde est ac si quis assereret, mare, quia ipsum exiguum non est, non posse aquam in vasa exigua ex immensis suis fluctibus derivare.

Ad communem verò illum loquendi modum, quo dici solet, *ideo Deum producere, & ex se fundere posse creaturas, quia in se illas continet*; quo etiam loquendi modo uti video S. Thomam hic, q. 4. a. 2. Resp. intelligendum hoc esse in sensu formali, sicut cum dicitur, *ideo Petrus esse hominem, quia est animal rationale*: idem quippe est continere eminenter creaturas, & posse eas producere, juxta ea quæ hæcenus sunt dicta.

Objicies secundò: si Deus omnes rerum creaturarum perfectiones in se non continet, sequi hoc complexum *Deus & creatura esse perfectius solo Deo*; creatura namque addit aliquid perfectionis in Deo non repertum. Respondetur cum communi, complexum illud ex Deo & creaturâ esse perfectius Deo solo extensive, non intensive & simpliciter: Deus siquidem, esto perfectiones creaturarum non contineat formaliter; eminentissimo tamen modo in illo cunctæ reperiuntur, effque virtute omnes: esse autem creaturas formaliter, magnam in eo argueret imperfectionem, ut jam ostensum est.

IX.
Quo sensu verum sit, Deum ideo producere posse creaturas, quia illas in se continet.

X.
Sitne complexum ex Deo & creaturis perfectius sit Deo solo.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Bonitate, & Infinitate Dei.

SECTIO PRIMA.

Qua ratione Deus sit Summum bonum.

I.

Bonum idem est ac perfectum.

BONUM, ut Disp. 3. Metaph. dixi, Sect. 2. idem est ac perfectum, seu integrum: quod proinde quatuor modis dici, *Essentialiter, Substantialiter, Integraliter, & Accidentaliter*, ibidem ostendi. Bonum verò simpliciter infinitum; ut loco citato dixi, est solus Deus, omnem nimirum perfectionem excogitabilem in se complectens. Res verò creatæ, in suo quæque genere sunt bonæ, quatenus scilicet micæ quædam, aut scintillas bonitatis ac perfectionis ex infinito illo honorum omnium fonte & scaturigine in se derivatas continent.

Bonum simpliciter infinitum, solus Deus.

II.

Bonum duplex, absolutum, & respectivum.

Bonum est duplex, absolutum, & respectivum. Bonum absolutum illud vocatur, quod in se perfectionem habet sibi debitam, de quo proxime dictum est. Bonum verò respectivum, seu relativum, illud censetur, quod alteri bonum est, vocaturque *Bonum convenientie*. Hæc autem duæ rationes boni, non in omni semper se bonâ inveniuntur; quod

enim in se bonum est, alteri frequenter est malum: sic calor & frigus ut ostendit, in se bona sunt, utpote in ratione caloris & frigoris perfectæ; ille tamen aquæ malus est, hoc igni: & sic de aliis.

Deus itaque, in utroque genere est summum bonum, & in se scilicet usquequaque completus ac perfectus, ut Disp. præcedente, sect. secundâ declaratum est, & nobis convenientissimum: prima bonitas cum constituit objectum Charitatis, secunda Spei; quamvis reipsâ utraque bonitas realiter sit eadem, discrepantia autem in diversâ tantum illius consideratione & comparatione sita est.

Duplicem hæc boni rationem in Deo reperlent clarissimè tradit Scriptura & Patres. Quoad primam enim, bonitatem scilicet absolutam, Deus ubique in divinis literis bonus nuncupatur. Ad quam rem S. Augustinus lib. 1. de Trin. cap. 2. ait, *Trinitatem Divinarum Personarum esse summum bonum, quod purgatissimis mentibus cernitur.* Et l. 8. de Trin. c. 3. Deum vocat *Bonum omnis boni*, illud scilicet, à quo, velut ab uberissimo fonte, res omnes creatæ, quicquid habent bonitatis, recipiunt. Quoad aliam verò Dei bonitatem, prout nimirum nobis bonus est, inprimis Psal. 71. v. 1. dicitur, *Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde.* Et Thren. 3. vers. 25. *Bonus est Dominus sperantibus in eum, anima querenti illum;*

III.
Deus omni modo est summum bonum.

IV.
Dei Bonitas in Scripturis exprimitur.

SECTIO SECUNDA.

Varii Infinitatem Dei explicandi modi.

illum; idemque aliis sexcentis Scripturæ locis continetur.

V. Deus etiam est summè bonus in genere moris, virtutis scilicet omnis & Sanctitatis Abyssus. Hanc etiam veritatem aperte nobis sapissimè tradunt Scripturæ, ubi passim Deus antonomastice, seu per excellentiam bonus & sanctus appellatur. Sic Luca 18. v. 19. dicitur, *Nemo bonus nisi solus DEVS*. Sic Levit. II. v. 44. dicit Deus, *Sancti estote, quia ego sanctus sum*. Item Isaia 6. v. 3. *Et clamabant alter ad alterum, & dicebant; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEVS exercituum &c.* & alibi sæpe singularis hæc, & summa Dei sanctitas declaratur.

VI. Omnes ergo virtutes, quæ in suo conceptu imperfectionem non involvunt, ut Charitas, Iustitia, Misericordia, Prudentia &c. in Deo infinite perfectæ reperiuntur, utpote qui hæc omnia est per essentiam; creaturæ autem rationales sanctæ sunt tantum per participationem, in quantum nimirum de illius plenitudine accipiunt, eumque, quamvis à longè, intervallo scilicet infinito interjecto, referunt atque imitantur. Virtutes verò illæ, quæ imperfectionem in se aliquam continent, vel eam arguunt in habente, ut Fides, Spes, Penitentia, & ejusmodi, in Deo habere locum non possunt.

VII. Notandum verò cum S. Thomâ hic, q. 6. a. 3. unius Dei proprium esse, ut sit bonus simpliciter per essentiam. Quamvis enim res quævis creata, eo ipso quòd sit, bona esse debeat essentialiter, seu habere essentiam completam, ut Disp. 3. Metaph. ostendi, sect. 2. *Essentia quippe rerum sunt indivisibiles*: ut tamen completè bona, seu usquequaque perfectæ sit, variis eget accidentibus, quibus ornetur, & veluti apparatu quodam ad operandum, ac munera sua & functiones ritè obeundas instruat.

VIII. Hinc S. Augustinus lib. 8. de Trin. cap. 3. Deum vocat *Bonum Bonum*, hoc est, usquequaque bonum, seu ita *bonum*, ut nihil habeat mali admixtum, quicquid perfectionem suam, non per compositionem, ut in rebus creatis contingit, quæ per adjectionem accidentium, ut proximè vidimus, complentur, sed per Essentiam habet.

IX. Denique res creatæ non sunt bonæ formaliter per bonitatem Dei, ut rectè advertit S. Thomas hic, q. 6. a. 4. sed unaquæque suam qualemquam bonitatem habet sicut & entitatem. Quando ergo S. Augustinus loco citato dicit, *Bonum hoc, & bonum illud: tolle hoc, & tolle illud, & vide bonum si potes: ita Deum videbis, non alio bono bonum, sed bonum omnis boni*: Quando, inquam, dicit, Deum esse *bonum omnis boni*, non est intelligendus formaliter, sed vel causaliter, quòd scilicet ab eo omne bonum in res creatas, velut è radice procedat; vel finaliter, quòd nimirum ad Deum omnia referantur; (vel denique exemplariter, quòd videlicet quæcunque reperitur in creaturis bonitas, & perfectio, perfectionem aliquam in Deo (si parva licet componere magnis) per umbram saltem imitetur, ut cum S. Thomâ hic, q. 4. a. 3. Corpore, & ad 4. & q. 6. a. 4. Corpore, passim docent Theologi. Quod etiam aperte tradit S. Dionysius de Divinis Nomin. cap. 4. ubi ait, divinam bonitatem esse *Primum principium exemplare, essentialium, & finale totius bonitatis*.

I. DEUM esse in Essentiâ infinitum, certissima omnium Theologorum assertio est cum S. Thomâ hic, q. 7. a. 1. id enim clarè variis locis testatur Scriptura. Sic Psal. 144. v. 3. dicitur, *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis*. Et Baruch. 3. v. 25. *Magnus est, & non habet finem, excelsus & immensus*; & alibi sapissimè idem habetur.

II. Quamvis autem Sacra Scriptura in alio sensu hac voce *Infinitus* identidem utatur, ut Josue 22. v. 10. *Edificaverunt juxta Jordanem altare infinita magnitudinis*. Item Job. 22. *Propter infinitas iniquitates tuas &c.* qua fortasse de causa S. Bonaventura in I. dist. 43. a. 1. q. 2. solum dixit hoc esse magis consonum fidei: constans tamen Theologorum sententia est, hanc conclusionem esse fide certam: tum quia verba Scripturæ, quando possunt, debent in sensu proprio accipi; nulla autem est repugnantia ut Deus sit quoad naturam & Essentiam infinitus. Deinde Patres omnes & Interpretes, illa Scripturæ loca, ubi Deus dicitur Infinitus, hoc modo intelligunt; videturque communis Ecclesiæ sensus, quæ est optima ad Sacrarum Literarum mentem assequendam regula. Accedit auctoritas Concilii Lateran. Cap. *Firmiter* de summâ Trin. & Fide Catholica, ubi licet solum definitur, Deum esse Immensum, inde tamen optimè infertur, eum esse Infinitum.

III. In hac etiam veritate tradendâ & confirmandâ multi sunt Sancti Patres. Inprimis S. Dionysius de divinis Nomin. cap. 9. initio, Deum omni modo infinitum esse fuscè declarat. S. Greg. Nazian. Orat. 2. in Pascha, Deum vocat *Pelagus quoddam essentie immensum & interminatum*. S. Joan. Damascenus lib. 1. Orthodoxæ Fid. cap. 8. *Credimus, inquit, in unum Deum infinitum, incircumscripsum, interminatum, infinite potentem &c.* Denique ut plurima in hoc genere omittam, pulchrè rem hanc declarat S. Hilarius in locum illum Psal. 144. proximè citatum. *Hæc, inquit, Dei prima & præcipua laudatio est, quòd nihil in se mediocre, nihil circumscripsum, nihil enensum, & magnitudinis suæ habeat, & laudis. Virtus ejus opinione non clauditur, locis non continetur, nonimibus non enuntiat, temporibus non subditur: arcus ad id sensus noster est, ingenium hebes est, sinem magnificentia ipsius nescit, &c.*

IV. Variæ ad hanc veritatem probandam adduci solent rationes, quæ tamen ab omnibus non perinde censentur efficaces: ita ut Molina l. p. q. 7. ubi rationes ad hoc ostendendum adduci solitas expendisset, tandem dicat, *plerosque credere, infinitatem divine essentie nondum rationibus naturalibus esse demonstratam, sed tantum fide ut rem certam teneri*. Sanè ex motu, etiam ab æterno, sphaerarum cælestium non probatur infinita virtus in motore: cum enim Angelus sine defatigatione ullâ, aut labore cælum moveat, si extitisset ab æterno, potuisset motum illum perenni successione ac serie ad hoc usque tempus produxisse, & circulationes illas sine intermissione continuasse. Majore probabilitate deducitur virtus infinita ex potentia creati: qua de re videatur Disp. 41. Physicæ, sect. sexta.

Neque;

I. Deus est in Essentiâ infinitus.

II. Vox Infinitus variè in Scripturâ usurpatur.

Fide certum est, Deum esse infinitum.

III. Infinitas Dei à Sanctis Patribus astruitur.

IV. Infinitas Dei ratione ostenditur.

Motus calorum non probat infinitatem in motore.